GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Marti'a, Joui'a si Sambat'a.

Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 24. Marti, 26 Februariu|10 Martiu **1881.**

*Solidaritate.**)

1860—1865.

Brasiovu, 26. Ianuariu.

XIX. Este interessantu pentru timpulu de façia de a sci, cà resistenti'a passiva, vulgo: „passivitate", s'a inceputu la Romanii ardeleni inca dela 1861 si cà ea nu este inventiunea unuia séu altui'a d'intre conducĕtori, ci este o urmare naturala a luptei intre dreptulu nescrisu alu Romaniloru si dreptulu scrisu alu privilegiatiloru.

Resistenti'a ce se facea la 1861 prin comitatele, districtele si „scaunele" arde'ene nu era initiata de càtra actorii principali ai acelei perióde, ea s'a desvoltatu independentu de vointi'a si planurile politice ale comissiunei permanente.

Romanulu era sàtulu pàna in gàtu de domni'a privilegiatiloru, elu abia resuflase puçinu sub egalitatea ce-o introdusese administratiunea absolutistica si acuma se vediù deodata intr'o situatiune analóga cu cea d'inainte de 1848, cu diferĕnti'a numai cà nu mai era iobagiu. Poporulu romanu la 1861 se vedea eschisu dela participarea egala la afacerile publice prin poft'a de suprematia si uneltirile inimice ale privilegiatiloru.

Prin urmare ce era mai naturalu decàtu cá, in façi'a vointiei declarate a tronului: cà si natiunalitatea pàna atunci neindreptatita sè se bucure de drepturi egale nationale, Romanii se voiésca se intre de facto in folosirea dreptului ce li se cuvenea si care li se promitea, si earasi, ce era mai naturalu decàtu cá, vediendu-se respinsi de pe tóte terenele vietiei municipale, cu ocasiunea reorganisarei, Romanii de prin comitate s. a. se protesteze si se faca o resistentia càtu mai energica incercariloru de suprematisare?

Déca in urm'a acést'a Archierii devenirea obiectulu atacuriloru celoru mai inversiunate din partea privilegiatiloru, vin'a nu era a poporului, care facù resistenti'a pentru cà nu potù altfeliu, ci a conducerei insu'si care se puse pe unu terĕmu, de unde trebuiea se vina in conflictu nu numai cu guvernulu, ci chiaru si cu dorintiele si postulatele poporului. Politic'a activitatii inaugurata de càtra conferenti'a natiunala dela 1861 nu se pusese pe terĕmulu de a eluptá dreptulu naturalu si istoricu alu poporului romanu cu tóte medilócele legale, ci voiea se'lu càstige cu incetulu pe calea concessiuniloru, dela guvernu. In consecentia Archierii-conducĕtori nici nu poteau se provóce pe Romani de a dreptulu la resistentia si acést'a nu numai pentru cà nu le-o ertá positiunea loru semi-oficiósa façia de guvernu, ci mai vĕrtosu pentru cà resistenti'a nici nu era in program'a loru. Ei asteptá tóte numai dela indurarea Monarchului, dela bunavointi'a si intieleptiunea celoru dela càrma si sperá cà in cele din urma insusi privilegiatii voru recunósce indreptatirea poporului romanu si 'i voru face locu langa ei. Numai asia se póte esplicá curagiulu, Episcopiloru de a luá in man'a s'a, in modu esclusivu, conducerea si resolvarea causei nationale si confessiunale."

Comissiunea permanenta, asia cum era constituita nu potea se lucre de càtu numai in consonantia cu „intentiunile prea inalte," cari in pracsa erau intentiunile celoru dela guvernu. De aceea nici nu era in stare se dîca càtra Romani; face'ti resistintia càtu mai energica, càci noi vomu cere si vomu pretinde apoi cu staruintia atàtu mai mare dela tronu se faca finitu acestei situatiuni triste si se declare egal'a indreptatire a natiunalitatii romane.

In petitiunea asternuta tronului la 10 Decembre 1860 se cerea inca emiterea unei diplome speciale, prin care „sè se respice lamuritu cà cetiós'a, pentru prea inaltulu tronu alu Maiestatii Sale si pentru patria in celu mai mare gradu meritat'a natiune si natiunalitate romanésca trebue sè se bucure de-o perfecta egalitate in privinti'a politica confessiunala si religiósa." — Conferenti'a dela 1861 primi ce-i dreptu petitiunea acést'a „de a s'a propria", dér' a primitu „de a s'a" si alta petitiune, care se multiamea cu tóte càte s'au facutu si se voru mai face pentru poporulu romanu, fara a cere recunóscerea speciale a „perfectei egalitati" natiunale.

Prim'a petitiune a fost pusa la dosariu, ear' cea din urma a formatu bas'a pentru actiunea comissiunei permanente. Program'a natiunala dela 1848, cerea: „stergerea privilegieloru" — „sè se „faca o constitutiune noua pentru Transilvani'a prin „o adunare constuanta; sè nu se iea la desbatere „caus'a Uniunei cu Ungari'a pĕna candu natiunea „romana nu va fi natiune constituitu si organisata „cu votu deliberativu si decisivu in camer'a legis„lativa" — a fostu asemenea pusa la dosariu. Activitatea conferentiei romane dela 1861 s'a marginitu la aceea, cá se compuna unu proiectu de lege electorala, prin care guvernulu se póta deschide pe calea octroarii si Romaniloru o mica portitia prin care se intre si ei in staululu vechiei constitutiuni a natiuniloru privilegiate.

Nu e mirare cà sub asemeni impregiurari candu comissìunea permanenta facea politica de oportunitate, ear' poporulu politica de resistentia si candu Archiereii-conducĕtori ajunsera intre doue focuri nesciindu cum se impace de o parte pe guvernu, de alta parte pe poporu, care isi pretindea dreptulu cu impatientia, limbile erau confuse cá la turnulu babilonului, nu-i mirare cà actorii dela 1861 nu mai intielegeau pe Simeone Barnutiu, care le dîcea totu in scrisórea memorata in articlulu trecutu:

„Candu s'a supusu Ardélulu casei de Austri'a, Ro„manii n'aveau personalitate natiunala politica si àcti„une se 'si garantésca drepturile natiunali cum si le-au „garantitu Ungurii, Sasii, Croatii; ceea ce n'au „facutu atunci se faca acumu, numai se nu faca „„aliud quam faciendum est", deci cugetati seriosu, „se nu votati asupra nici unui obiectu politicu pàna „ce nu ve'ti fi constituiti sî organisati cá natiune „politica; cum a'ti poté tractá despre negótia „politice pàna candu nu sunteti natiune politica? „Probabilminte numai cá instrumente politîce. A„cést'a a decretat'o si adunarea nationala din 15 „Maiu (1848) candu a protestatu în punctulu 16, „cá natiunea maghiara si sasésca se nu ié la des„batere caus'a uniunei (apoi obiectulu principale „si acuma e totu numai uniunea!) pàna ce nu va „fi constituita si organisata si natiunea romana „cu deputatii sei, se intielege cà in poterea drep„tului seu, nu in poterea uneî concessiuni, care „astadi s'ar' dá mane s'ar' luá. . ."

*) A se vedé Nrii 84, 100, 101, 102, 103 si 104 ai „Gaz. Trans." din anulu 1880 si Nr. 4, 5, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 si 23 din 1881.
Red.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Se dîcea, cà *diet'a ungurésca* va fi in curĕndu dissolvata si cà alegerile noue se voru face in primele dile ale lunei lui Iuliu. „Corr. pol." afla acuma cà terminulu, candu se fia dissolvata diet'a, inca nu s'a stabilitu. Deórace e probabilu, cà cununi'a principelui mostenitoru va avé locu in cursulu verei si deórace negotiarile cu Germani'a sunt favorabile pentru incheierea càtu mai grabnica a unei conventiuni asupra tarifei, guvernulu doresce, cá pentru ambele aceste casuri diet'a se fia intrunita.

In siedinti'a de Sambata a *Camerei romane* d. deputatu G. Chitiu a depusu o propunere, sub form'a de proiectu de lege, pentru cá *tóte materiile si obiectele necesarie fabriciloru din tiéra*, precum si masineloru, se fia scutite de ori-ce taxa vamala la intrarea loru in tiéra. D. Isvoranu 'si-a desvoltatu interpelarea prîvitória la *regi'a monopolului tutunuriloru*, sustiindu, cà cultivatorii au fost asupriti. D. prim-ministru arata, cà cultur'a tutunului prospera de candu regi'a se afla in man'a statului; d-s'a mai adauge c'a cerutu consiliului de administratiune se ieftinésca tutunulu ce se vinde consumatoriloru. Ceva ce in Ungari'a nu se póte intemplá!

In siedinti'a de Marti, d. C. A. *Rosetti* a depusu urmatóri'a propunere pe biuroulu Camerei:

„*Reorganisarea justitiei* este la noi simtita, dorita, ceruta de toti. Ori-care Romanu doresce, trebuie se dorésca si se voiésca, cá justiti'a sè se reorganiseze astfelu, in càtu se póta fi in adeveru a treia putere a Statului, liberu si independinte.

„Justiti'a, fiindu temeli'a societatii, diferitele moduri ale organisarii ei sunt bine cunoscute prin practica si prin numerósele studii facute de timpi indelungati si necurmatu, de càtra cei mai emininti legisti, magistrati si barbati de statu.

„Articolulu 31 alu Constitutiunei nóstre prescrie: „Tóte puterile Statului emana de la natiune, care nu le póte esercitá de càtu numai prin delegatiune si dupa principiele si regulele asiediate in Constitutiunea de fatia."

„P'aceste considerante sub-semnatulu propune: Adunarea deputatiloru se numésca din sinulu ei o comissiune, compusa de cinci deputati, legisti, cari se elaboreze unu proiectu de lege de reorganisarea justitiei. In virtutea pactului nostru fundamentalu, In temeiulu vechiloru nóstre deprinderi, a practicei facute de noi insi-ne, de tóte societatile si a scrieriloru temeinice ale unui mare numeru de cei mai emininti barbati ai lumii, organisarea justitiei la noi va avé cá temelia *electivitatea*.

„Adunarea deputatiloru este rugata se voteze urgentia. Ea este rugata se invite comisiunea, ce va numi, a 'i presintá acestu proiectu de lege pĕna la 25 ale lunei lui Marte, cá se póta astfelu se fia votatu de càtra Corpurile Legiuitóre chiaru in acést'a sessiune stra-ordinara a anului 1881. Pentru timpulu ce voru cheltui pentru acésta lucrare membrii comissiunei, se va acorda fiacarui o indemnitate de una mie lei."

S'a aprobatu si *Conventiunea de comerciu si navigatiune*, incheiata la 11 (23) Martiu 1878, intre *Romani'a* si *Itali'a* si este publicata in Monitorulu oficialu.

Se scrie din Constantinopolu, cà *comisarii turcesci* Server pasi'a si Ali Nizamiz pasi'a, numiti de Pórt'a otomana pentru a conduce pertractarile cu ambasadorii puteriloru europene, si-au facutu deja visitele pe la toti ambasadorii. In curĕndu se va vedé, ce platescu aceste pertractari, care sunt traganate de atat'a timpu.

Se scrie mai departe din Constantinopolu, ca *Pórt'a otomana* are de gandu se *protesteze contr'a depouriloru militare*, ce voiesce guvernulu grecescu se stabilésca pe insul'a Corfu. Cá basa la acestu protestu i-ar' servi tractatulu, prin care a cedatu Angli'a insulele jonice Greciei. O clausula a acestui tractatu opresce formalu pe Greci'a se stabilésca atari depouri pe insulele cedate.

Ambasadorii acreditati pe lenga Pórt'a otomana sciu fórte bine, cu ce zelu febrilu *se pregatescu Turcii pentru resbelu* si cum se intrebuintiéza spre acestu scopu tóte resursele tierei. D-nii ambasadori in aceste pregratiri febrile nu vedu tocmai o mare dispositiune a Portii, de a aduce acele sacrificii, despre cari ea trebue se scie, cà ar' asigurá pacea. D-lu Göschen, care a pranditu Sambat'a trecuta la Sultanulu, raportà colegiloru sei, cà Sultanulu vorbi de astadata numai càteva minute de politica, fara inse a esi din generalitati. . . . Cu tóte acestea d-nii diplomati se

légana inca in credinti'a, cà Turcii cu tóte armarile loru cele mari nu urmarescu altu scopu, de càtu se speriè pe Greci'a si pe puterile europene si astfeliu se obtiena conditiuni mai avantagióse. Lucrurile stau in adeveru astfeliu, cà nu se póte spune, déca va fi resbelu séu se va mantiené pacea. Cu tóte, cà maioritatea ambasadoriloru si publiculu peste totu credu in pace, totusi se afla persóne, care cunoscêndu pe deplinu starea lucruriloru din Orientu, declara resboiulu cá inevitabilu.

Faptulu, secuestrarei celoru 50 de mii de pusci Chassepot in Havre in urm'a interpellatiunii relative la cestiunea orientale din camer'a francesa, a produsu in Aten'a o impressiune cu atàtu mai durerósa, cu càtu guvernulu grecescu cumperase aceste pusci dela o casa de comerciu privata din Paris cu sum'a de 750,000 franci, fara cá se fi fostu prevenitu séu incunosciintiatu din partea guvernului francesu despre o eventuala oprire a espedarii loru.

Dupa scirile mai noue Bismarck s'ar' fi esprimatu, cà elu considera silintiele poteriloru de a sustiené pacea intre Turci'a si Greci'a de zadarnice si cà isbucnirea resbelului nu s'ar' mai poté impedecá. Manifestulu de ocupatiune alu regelui Greciei, se dîce, cà se va publica in primele dile ale lunei lui Maiu.

In siedinti'a s'a plenaria din urma consiliulu federalu germanu a primitu in a dou'a cetire legea de assiguratiune a lucratoriloru, legea relativa la corporatiunile meseriasie si taxa militara. La legea de assiguratiune a lucratoriloru este de insemnatu, cà nici un'a din propunerile consiliului economicu-nationalu n'au fostu luate in consideratiune; astfeliu a fostu respinsa propunerea de a fi cuprinsi in lege si lucratori rurali, precum si propunerea, cá tarifele sè se dè comissiunei consiliului economicu pentru a-'si da opiniunea asupr'a loru. Paragrafulu, relativu la procurarea premiei de assiguratiune, dispune in form'a sa actuale, cà $^2/_3$ din acést'a premia pentru lucratorii, cari castiga pe anu pêna la 750 de màrci, le platesce fabricantulu séu antreprenorulu éra $^1/_3$ statulu; pentru lucratorii, alu caroru castigu se urca la 1000 de màrci, $^2/_3$ din premia le platesce fabricantulu, éra $^1/_3$ assiguratulu insusi; pentru lucratorii, alu caroru venitu trece preste 1000 de màrci, $^1/_2$ din premia o platesce fabricantulu, éra $^1/_2$ assiguratulu . . . Acést'a este un'a din acele legi, prin cari principele de Bismarck crede, cà va puté càstiga pentru sine massele lucratoriloru, scotiendu-le de sub influinti'a agitatoriloru democrati-sociali. Acést'a inse i va succede cu greu, deórace avantagiile, ce póte cà voru trage din acésta lege, voru fi cu totulu balantiate de cheltuelele mai mari ce le va causá scumpirea mijlóceloru de traiu in urm'á impositeloru indirecte puse pe principalele obiecte de consumu.

Se vede, cà marele cancelariu tocmai acum la betranetie si-a pusu in capu se devina deodata reformatoriu socialu cu ori ce pretiu.

Scirile din Paris spune, cà d-lu Gambetta 'si continua cu o mare ardóre propagand'a pentru scrutiniulu de lista. Opiniunile in ministeriu sunt fórte impartite in privinti'a nouei legi electorale. Pre candu d-lu I. Ferry, ministrulu-presiedinte pare a partini legea electorale de pên'aci, d-nii Cazot, Constans si generalulu Farre sunt partisani decisi ai legii patronate de d-lu Gambetta. Ceilalti ministri inca nu sunt decisi. Opiniunea acestora va fi de siguru conforma cu aceea a presiedintelui republicii. D-lu Gambetta a facutu d-lui Grévy o visita in scopulu de a-'lu castiga pentru nou'a lege electorala. Conversatiunea celoru doi càrmuitori ai Franciei a fostu, dupa cum ne spune „Agenti'a Havas“, fórte cordiale, déca inse d-lu Gambetta prin demersulu seu a reusitu se castige pe d-lu Grevy pentru scrutiniulu de lista, nu se spune. In totu casulu nou'a reforma electorale va da ansa la o discussiune de siguru din cele mai vii, care se va puté incheié fórte usioru cu o crisa ministeriale.

Siefulu stangei estreme d-lu Clémenceau a anunciatu in camera o interpelatiune in privinti'a tramiteriloru de arme si de prafu in Greci'a. Dupa monarchisti vinu la rêndu radicalii, cari potu mai usioru se creeze dificultati guvernului si indirectu d-lui Gambetta. Scopulu acestoru interpelatiuni nu este altulu, decàtu a presenta masseloru poporului iubitoriu de pace pe guvernu si pe d-lu Gambetta, cá dispusi pentru resbelu, si a produce in modulu acest'a o agitatiune, de care credu, cá se voru puté folosi la viitórele alegeri pentru camera. Adeverat'a ansa la acést'a interpelatiune a dat'o de siguru impregiurarea, cà generalulu Farre a vendutu in Augustu din anulu trecutu 10 mii de chilogrami de prafu de pusca unei fabrici di Vien'a, care a aretatu, cà are dela guvernulu germanu permissiunea de transitu, éra dela guvernulu austriacu permissiunea de a fabrica patróne. O cerere mai noua a fostu refusata. Diuarele cele mari dîcu, cà ministrulu de resbelu a processu legalu, de óra ce s'a vendutu conformu regulamentului numai prafu de prisosu.

Guvernulu spaniolu are de cugetu se reduca efectivulu armatei cu 15 mii de ómeni. In modulu acest'a se crede, cà ministrulu de finance va poté presentá viitoriului parlamentu unu bugetu, care se va incheié fara deficitu.

Viceregele din Irlandi'a a publicatu o proclamatiune, dupa care legea cea noua de siluire se estinde asupr'a tienuturiloru: Clave, Galway, Leitrim, Kerry, Limerick Mago, Roscommon si Sligo, precum si asupr'a la 10 districte ale tienutului Kork.

Din Sofi'a se scrie: „In Sistovu in timpulu din urma populatiunea a fostu fórte reu dispusa in privinti'a ministeriului din caus'a nouiloru dari, ce a impusu si din caus'a abusuriloru, ce s'au descoperitu in administratiunea municipale a orasiului. Irritatiunea a mersu pêna la o ciocnire intre poporu si militia, in care au fostu ranite doue persóne. Ministrulu de interne Slawejkoff, instruitu despre starea lucruriloru, veni numai de càtu la Sistov, cá se cerceteze causele conflictului. O deputatiune de 12 persóne i-a facutu visita in numele populatiunii, inse ministrulu a facutu deputatiunei o primire fórte nefavorabile, acést'a 'i declarà pe urma, cà ea nu póte luà asupra'si responsabilitatea pentru urmarile modului de a procede alu d-lui ministru. Populatiunea, aflandu de modulu, cum a fostu primita deputatiunea s'a, fù cuprinsa de o irritatiune fórte mare si percurse stradele orasiului intre strigatele de: „Josu cu ministeriulu! Josu cu municipalitatea!“ Se astépta o noua versare de sange.

Generalu Garfield, noulu presiedinte alu republicii Stateloru unite din Americ'a de Nordu ocupandu la 4 Martiu scaunulu presidentialu, si-a compusu ministeriulu in modulu urmatoriu: D-lu Blaine a fostu numitu secretariu de statu, d. Lincoln secretariu la departamentulu resbelului; d. Windon secretariu la departamentulu de financie; d. Macvieagh, procuroru generalu, si James directoru generalu alu posteloru. Kirkwood a fostu numitu secretariu la departamentulu de interne si Hunt la marina. Deodata cu vechiulu presiedinte alu republicii d. Hayes si-a incheiatu activitatea si vechiulu congresu.

Congresulu viitoriu va avé o façia deosebita in càtuva de a celui vechiu, democratii au in noulu senatu inca o maioritate de unulu pêna la doue voturi, in camer'a representantiloru inse maioritatea este a republicaniloru.

Unu consiliu alu lui Klapka. — Faimosulu generalu unguru Klapka, care la 1866 s'a fost facutu instrumentulu politicei bismarckiane, punendu-se in fruntea legiunei ungureşci, compuse cea mai mare parte din desertori trecuti in taber'a inimica, a devenitu cu timpulu din revolutiunariulu, ce era, celu mai aprigu guvernamentalu, cá si ministrulu-presiedinte Tisza, care indata ce a ajunsu la potere a schimbatu pelea de tigru cu pelea de óie, facêndu-se celu mai umilu servitoriu alu Vienei, — acestu vestitu generalu se silesce a veni printr'o publicatiune in ajutorulu guvernului, atàtu de multu periclitatu prin agitatiunile stangei estreme pentru independenti'a Ungariei.

In numit'a publicatiune Klapka dà Unguriloru unu consiliu, care va face asupra loru o impressiune cam cá aceea, ce-o face asupra unui reconvalescentu, care semte unu mare apetitu, consiliulu doctorului, cá se nu màuce decàtu supa, càci la dincontra ar' poté sè se bolnavésca si mai reu. Klapka consiliéza pe conatiunalii sei, cá se nici nu mai cuteze a visá de independenti'a Ungariei. Candu s'a mai pomenitu, cá unu generalu revolutiunariu se vorbésca astfeliu càtra ai sei? Ce ar fi disu Italianii, déca generalulu Garibaldi — se ne fia ertata acést'a paralela — le-ar' fi datu sfatulu, se nu mai viseze de unitatea si independenti'a Italiei? — Ne potemu inchipui prin urmare, ce impressiune va face scrierea lui Klapka intre toti Maghiarii, cari aspira la independentia, ear' cu deosebire intre Kossuthiani, desi Klapka si-a perdutu de multu la conatiunalii sei mai totu nimbulu ce'lu avea cá emigrantu politicu.

„Aflaiu“ — dîce Klapka, „din gur'a lui Napoleonu III, cà nu póte concede, cá Austri'a se fia nimicita. Càtiva ani mai tardiu 'mi spuse Cavour totu aceea, care 'mi declarà francu, cà amu face mai bine, candu ne-amu intielege cu Austri'a. Comitele Bismarck 'mi spuse la 1866 claru si limpede, cà de si este silitu a face resbelu Austriei pentru politic'a s'a germana, totusi nu va concede niciodata, cá monarchi'a austriaca se fia distrusa din causa, cà ea este absolutu necessaria pentru ecuilibrulu Europei.“ (Passagiulu acest'a sémena a fi o reclama pentru politic'a bismarckiana, spre a 'si conservá bunavointi'a poternicului cancelariu germanu, care si-a càstigatu atàtea merite pentru infiintiarea dualismului.)

„Déca inse“ — adauge Klapka — „nu m'asiu fi convinsu din cuvintele acestoru personagie insemnate, cà tóte staruintiele de a ne desparti cu totulu de càtra Austri'a sunt o utopia, atunci asi fi ajunsu la acést'a convingere prin urmatórele impregiurari, pe cari lasu se le judece fia-care patriotu cugetatoriu:“

„De candu Itali'a si totu asia Françi'a — a incetatu de a mai fi aliatulu naturalu alu Ungariei in contra poterei germane, decandu nici imperiulu germanu nu mai póte aflá prilegiu de a se aliá cu noi, vedu cà situatiunea Ungariei este conditiunata in prim'a linea si de cátra relatiunile sale geografice si topografice cari numai linistitóre nu paru a fi. Déca vomu voi se urmarimu si pe viitoriu planuri ideale de independentia, trebue se ne gandimu la periclulu, cà mai curendu séu mai tardiu valurile marelui torentu alu lumei ne voru coplesi si voru poté inghiti esistenti'a nóstra. Conatiunaliloru mei potu se le dau numai unu consiliu: se remanemu strinsu si tare uniti cu Austri'a, lucrandu pentru intarirea si conservarea interesseloru comune ale Austriei si Ungariei, aperandu si intarindu neincetatu libertatile nóstre nationale si neatêrnarea nóstra politica, càci timpulu pentru visurile de independentia ce le aveamu odinióra a trecutu de multu.“

Kossuth si Klapka — era pêna acuma considerati, cá doi frati nedespartiti de olalta, la viitórele alegeri inse ei voru stá façia in façia cá contrari politici, Hi Kossuth! hi Klapka! Care va invinge? Deocamdata Klapka are mai multe prospecte, dér', déca crede, cà cu consiliulu lui va face pe vr'unulu se deserteze din partid'a aderentiloru lui Kossuth si se intre in legiunea lui, se insiéla amaru!

O caracterisare a lui Bismarck. Diarulu francesu „Le Constitutionnel“ desvólta de càtu-va timpu o mare Bismarcomania. Unulu din redactorii sei, Grenier, caracterizésa pe marele cancelariu germanu in chipulu urmatoriu: „Acestu domnu de Bismarck escita invidi'a nóstra, Noi amu dori prea multu se fia francesu. De altmintrea elu si possede in mesura mai mare insusirile rasei nostre, de càtu pe celea ale rassei sale, cu tóte, cà acést'a din urma a produsu pe unu Fredericu II si pe unu Heine. Elu este minunatu, acestu omu, déca elu n'ar' fi dusmanulu nostru, atunci ne-ar' rapì cu totulu si noi l'amu iubi pêna la nebunia. Elu are atàtea maniere deosebite, càte meserii deosebite avea Harlecinu, si Harlecinu avea 22 de meserii! Elu este respingêtoriu, sumetiu si deodata devine flecsibilu, ba, ce e mai multu, se arata aplecatu a-se càì de ceea ce a facutu; elu este insolentu si lingusitoriu, cu totulu reservatu si vorbaretiu; elu jóca cu càrtile pe façia; spune totu ce-i trece prin capu si apoi in ce limbagiu! Acestu limbagiu este pitorescu, muscatoriu, glumetiu, spiritualu, aspru si totdeauna nemeresce cuiulu in capu. Dup'aceea intr'unu momentu datu elu se arata cá cuirassieriulu celu albu; numai de càtu suna din pinteni si face enorm'a s'a sabia se zarnaiésca. Atunci apoi are aerulu de a dice: „Care din D-v. domniloru, are poft'a se-i crepu scafarli'a cu asta sabia?“ Elu este omulu tuturoru cutezantieloru si alu tuturoru excentricitatiloru. Càndu a venitu in 1862 la Paris cá ambasadoru alu Prussiei, tóta lumea 'lu tienea de nebunu. Elu aduse pe tóte perucile cele invechite in confusiune, tocmai precum zapacise in 1796 si 1797 tenerulu Bonaparte pe idiotu'u consiliu de resbelu dela curtea din Vien'a.“

Càtra fine panegiriculu neasteptatu alu d-lui Grenier se preface intr'o acusare teribila. „De douediecl de ani incóce“, adauge elu, „jóca d. de Bismarck acestu rolu. Elu a facutu Germani'a mare. Elu n'a facut'o fericita. Contra acestei erori se apera acuma. Déca n'ar' fi comisu neprecautiunea, de a cuceri Elsati'a-Lotaringi'a, Germani'a n'ar' fi acuma, unde este, si noi nu amu fi unde suntemu. Acost'a dupa noi trebuiea se dè ocasiune d-lui Bismarck de a se aratá in adeveru mare si originalu. Elu a remasu inse in vàgasiulu vechiei pracse. Elu n'a potutu sè se inaltiè peste inspiratiunile poftei comune a jafului. Cu tóte astea ar' fi potutu se invetie din istoria ce costa, candu cineva isi incarca in spinare o Venetia séu o Polonia. Acestui geniu a totu poternicu si cutezatoriu i s'ar' fi cadiutu, se conduca politic'a moderna pe càrari mai generóse si mai fructifere. Ne-amu mirá fórte, déca nu se va càì odata, cà n'a fostu in persón'a Domnului seu, decàtu unu cuceritoriu comunu; si cà n'a sciutu sè se folosésca de-o neaudita victoria altfeliu, decàtu legandu de piciorulu colossului germanu, — cum se léga greutatea de plumbu de piciorulu osenditiloru ia galeera, — ur'a vecinica in contra unei tieri cá Françi'a.“

Gherl'a 3 Martisioru 1881.

Domnule Redactoru! Te rogu, se binevoiesci a dá locu in colónele procsimului numeru alu „Gazetei“ rectificarei urmatorie: In Nr. 15—18 ai „Gazetei“ din a. c. am cetitu cu multu interesu articlii intitulati: „*Schitie din viéti'a nóstra nationala*“. Intre altelê am vediutu, cà onorabilulu autoru anonimu alu acestoru articlii atinge (in Nr. 17) si caus'a rectius starea invetiamentului nostru poporalu. La loculu acest'a amintesce si despre *reuniunile invetiatoresci*, constatandu salutari'a influintia ce o esercita aceste asupra invetiamentului poporalu. Sum si trebue se fia ori-ce romanu adeveratu de acordu in multe privintie cu d-lu anonimu. Dér' la o impregiurare se-'mi fia permisu a reflecta pre d-lu autoru, respective a rectifica asertiunile sale. Anume intréba — cu privire la formarea reuniuniloru invetiatoresci — dupa ce constata activitatêa, zelulu si succesulu moralu alu invetiatoriloru din dieces'a Caransebesiului si din archidieces'a (gr. or.) transilvana: „*Pentru ce nu se facu atari reuniuni in diecesele gr. catolice. E notoricu, cà in diecesele aceste nu esista nici o reuniune de invetiatori!*“ Grele cuvinte d-le anonimu!! — Nu me semtiu nici chiamatu, nici datoriu a luá in aperare in chestiunea acést'a archidieces'a si diecesele gr. catholice ale Oradei si Lugosiului façia cu simplele afirmatiuni ale d-lui anonimu, dér ceea ce me atinge si privesce dieces'a nóstra — a Gherlei, se-'mi ierte d-lu anonimu a-i replicá, cà la noi, cari avemu dieces'a cea mai estinsa intre romanii din Austro-Ungari'a, avemu *nu un'a, ci patru reuniuni invetiatoresci*, si anume: trei deplinu organisate si in viua activitate, ale càroru statute sunt deja de multu aprobate de inaltulu ministeriu reg. ung. si un'a provisoria. Acestea 'su urmatóriele:

1. „*Reuniunea invetiatoriloru romani salageni*“, ale careia statute 'su aprobate inca la a. 1871, precum se póte vedé din „Analile“ sale aparute aci in Gherla in a. 1880. Pline 'su colónele „Scólei Romane“ de prin anii 1876, 1877 si 1878 despre faptele séu activitatea acestei reuniuni brave, ce 'si are in frunte pe unu barbatu atàtu de devotatu causei scolastice, precum e bravulu vicariu episcopescu alu Silvaniei: A. Barbuloviciu si zelosulu profes. dela preparandi'a de statu din Zalau, d-lu G. Trifu.

2. „*Reuniunea Mariana*“ séu a invetiatoriloru romani gr. cat. din fostulu districtu alu Naseudului, carei'a 'su ingremiati si invetiatorii gr. cat. din districtele protopesci ale Bistritiei Budacului si a Betleanului. Despre activitatea acestei reuniuni inca se potu convinge cei interesati totu din „Scól'a Romana“ din a. 1878 si 1880.

3. „*Reuniunea invetiatoriloru romani* gr. cat. *din giurulu Gherlei*“, infiintiata in a. trecutu, carea se estinde peste 12 districte protopopesci, incependu dela Betleanu spre apusu pêna in Chióru si spre Sudu pêna in archidieces'a Blasiului. Statutele acestei reuniuni se si acludu aci, ér' despre pasii, ce i a facutu in prim'a s'a adunare generala pentru imbunatatirea starei invetiamentului poporalu, s'a potutu convinge, cine a voitu, totu din „Scól'a Romana“ din a. c. Nr. 26—28.

4) „*Reuniunea invetiatoriloru romani chioreni*“, carei'a apartienu invetiatorii romani gr. cat. din fostulu districtu alu Cetatei de pétra, si carea asemenea a datu mai de multe ori semne de viétia, precum se póte vedé totu din laudatulu organu pedagogicu, „Scól'a Romana“, incependu dela a 1876—1878. E dreptu, ca acést'a reuniune inca nu e asia organisata cá cele amentite, dér' e sperare, cà, vediendu esemplulu sororiloru sale, se va adopera a le urma intru tóte. Prin urmare in dieces'a Gherlei numai invetiatorii din asia numitele pàrti ungurene (Marmati'a, Satu mare si Ugoci'a) inca nu s'au constituitu in reuniune, dér' remanerea in dereptu a acestoru invetiatori 'si afla esplicarea s'a póte in dispusetiunea spirituale a tuturoru romaniloru ungureni. (? Red.)

Aceste suntu, d-le Redactoru, ce am crediutu de lipsa ale pune sub ochii cetitoriloru „Gazetei“ si la cari trebuiea cá se reflecte si d-lu anonimu, déca a voitu se fia justu façia cu toti si tóte. Càndu cineva voiesce a constatá, fia succesele, fia scaderile pre ver' unu terenu alu vietiei nóstre publice, trebue se privésca prin perspectiv'a dreptatiá si a impartialitatiei toti factorii, ce ni stau la dispusetiune; si déca din intemplare n'ar' avé cunoscintia despre toti, ceea ce despre unu individu, carele de buna voia suscepe gréu'a problema a schiti'a viéti'a publica a romaniloru din mai multe puncte de vedere nu se póte presupune: sè se nesuesca a-'si casciga informatiuni ecsácte de pretutindenea si acestea a le intrebuintiá cu scumpetate.

V. Gr. Borgovanu.
prof. prim. de preparandia, v.-presiedintele „Reuniunei invet. romani gr. cat. din giurulu Gherlei.“

Viéti'a si faptele lui Constantinu Negri.

Raportulu d-lui *A. Vizanti.*
(Urmare.)

Acést'a prima cucerire a opiniunei fù o puternica imboldire pentru continuarea acelei lupte de giganti.

Piedicele si dificultatile erau cu atàtu mai mari, cu càtu era mai mare si influenti'a impilatóre din afara. Dér' ele, treptatu, fura sdrobite, multiamitá energiei si numeróseloru sacrificii, cu cari se intreceau eroii aceloru lupte, in cari Negri figuréza totu-deauna ocupandu cu demnitate si curagiu positiunile cele mai importante si mai delicate. Se afla in Occidentu pledandu caus'a tierei, necunoscuta inca Europei, candu aflà scirea despre dragonadele ce inadusira manifestarile pentru reforma, ivite in Iasi la Martiu 1848. Negri pune avutulu seu la dispositiunea tineriloru si impreuna, impinsi de ventulu libertatiei, alérga la strigatulu patriei ingenunchiate si torturate sub rigorile celui mai aspru terorismu. Elu apare in cóstele Moldovei, antaiu la Brasiovu (Maiu 1848), ear' dupa aceea la Cernauti, incungiuratu de mai multi apostoli ai reformeloru si camaradi de lupta, unii alungati peste hotaru, ear' altii, cum dicea elu, *departati de darniculu sinu alu maicei patrii.*

La Brasiovu, sub presiêdinti'a s'a, s'a formulatu unu programu pentru reform'a patriei*). Punctele principale erau: I. Desfiintiarea boerescului si a tuturoru angarieloru; II. Egalitatea inaintea legei; III. Asiediarea dariloru proportionalu cu avutulu fia-cui; IV, Improprietarirea tieraniloru cu despagubire din partea Statului; V. Unirea Principateloru intr'unu singuru Statu romanu.

Tóta viati'a s'a, Negri fù unu aperatoru curagiosu si constantu alu acestoru idei. Cu deosebire elu isi consacra tóta activitatea, dimpreuna cu averea s'a, pentru respandirea mantuitórei idei a unirei. Cá toti sincerii unionisti, numai in unire vedea elu ancor'a de scapare si singura scara de inaltiare a némului romanescu, prin unire si numai prin unire, dicea elu, se va preservá Romanismulu in contra veleitatiloru despotice ale tiraniloru. Toastulu redicatu de densulu la unu banchetu datu in Cernauti, la 27 Dec. 1848, este documentulu celu mai elocuentu in privirea acést'a. Aceste cuvinte singure, in cari nu scimu ce se admiramu mai multu: nobleti'a sentimenteloru séu energi a cugetarei, ar' fi de ajunsu pentru a'i creá unu titlu bine meritatu la stim'a si recunoscinti'a nóstra eterna.**)

*) Publicatu in „Tribuna-Romana“ din Iasi. Anul 1.

**) Pentru acei, cari n'au cunoscintia de aprópe despre acést'a cuventare-programu o reproducemu in extenso dupa fóia sciintifica si literara „*Bucovin'a*“. T. IV,:

„Departati de darniculu sinu alu maicei patrii, fratiloru romani, dulce ne e astadi a innoi neperitórea amintire a marelui Stefanu, Domnulu resboinicu, zidulu crestinatatii, càtra care s'au sfaramatu in trecerile loru nenumeratele ordii ale paganatatiei, zidulu neclintitu ce in timpu de 46 ani a opritu invingerile selbateceloru cohorte musulmane, cari aveau de tienta cotropirea Europei.

*

In curêndu faptele, multu mai elocuente de càtu espressiunea estetica a ideiloru, venira se ne arate cine era si de ce era capabilu Negri. Ele probara tuturoru, cà principiele la acestu barbatu patriotu nu erau numai midilóce de inaltiare la putere, ci convictiuni sincere si puternice. Acésta incepù a se vedé chiaru de sub domni'a lui Gr. Ghica (1849). Acestu domnu contribuì multu la realisarea reformeloru, pe cale pacifica. Fusese cu opositiunea, in contra lui M. Sturdza. Inaltiatu pe tronu, elu a tienutu de onórêa s'a cá se guverneze sub inspiratiunea si cu chiaru concursulu tinerimei, carê luptase pentru derimarea vechiului regimu si stêrpirea abusuriloru. Negri fù consiliarulu seu celu mai de frunte si mai ascultatu. Sub noulu regimu, Moldova devine „Piemontele Romaniei“. Portile tierei fura deschise tuturoru esilatiloru fara distinctiune de provincie. Alexandri, Ralet, Cuza, Cogalniceanu, Panu, Papiu, Laurianu, Barnutiu si alti multi luptatori distinsi din tóte tierile romane fura imbraçisiati si indemnati a dá contingentulu loru pentru consolidarea edificiului nationalu.

Vomu citá numai càte-va din reformele mai principale, la realisarea carora au presidatu consiliele intielepte si pricepute ale lui Negri.

Inainte de tóte avemu *emanciparea sclaviloru*, cari mai robiau inca pe la particulari si pentru cari Negri necontenitu strigá dicendu cà: *nu ne putemu presentá in fati'a Europei cu tiganii pe sufletu.**)

„Si inse, care a fostu resplat'a nóstra pentru atàtea lupte crancene? Numai prestigiulu istoricu, càci saugele versatu pentru Europ'a este acoperitu cu o négra uitare!

„Adênca pilda, cà pe nadejdea si pe adjutorulu altora se nu cate in zadaru a se rezema suferitórea omenire!

„Càti alti Domni pamenteni au luatu parte la acea indelunga lupta pentru sfant'a cruce! . . . Nume stralucite, cari voru remanê vecinicu nesterse din animele fiiloru Romaniei, pe càtu timpu va mai bate in lume anima de romanu!

“Mircea, mare in pace, mare in resbóe!

„Mihaiu Vitézulu, frunte intre viteji, biruitorulu a sute de mii de dusmani c'o mana de fruntasi càtu si elu nepasatori de mórte!

„Novacu hatmanulu, man'a drépta a lui Mihaiu, elu, care striga inaintea unei crunte loviri: „Agerii mei frati, de càtu o viatia cu rusine, mai bine diece morti cu cinste!“

„Si inse anima 'mi se impovara de mahnire, candu gandescu, cà acelu Mihaiu, de care in vremea lui poporulu cantá:

Vitézulu Mihaiu
Sare pe siepte cai
Si striga Banatulu vai! . . .

. . . . acelu Mihaiu purtà focu si sabia in Moldova! . . . .

„Asemenea Stefanu, insusi Marele Stefanu purtà sabie si focu in Tiér'a Muntenésca, tiera de fratie! . . .

„Crunta neunire, din care isvorì in urma slabirea si robi'a amenduroru tieriloru, càci cine le ar' fi calcatu, la unu locu fiindu ele, candu in parte fia-care imprastiá grozava spaima!

„Mateiu Basarabu alu Valachiei si Vasile Lupulu alu Moldovei, vrednici de strabaterea vécuriloru, infiintiéza scoli spre luminarea némului, scoli prin cari multu mai trainicu se ridica unu poporu, de càtu prin crudele mijlóce de sange si de stirpire!

„Ei inzestrara scólele cu averi de mosii . . . . asta-di prada unoru calugari greci de prin muntii lumei. Dér' bunu este Dumnedieulu parintiloru nostri! Veni-va odata diu'a dreptatiei, unde fiacare sè remaie cu ale sale!

„Fratiloru, adi e diu'a sfantului Stefan, adi e serbatórea Domnului Stefan-cel-Mare, acestu fiu alu unei mame romane care, inadusindu glasulu inimei, dicea de pe zidurile cetatìei Nemtiului: „Mergi fiule de te bate cu dusmanii tierei nóstre si se nu mi te intorci de càtu mortu invinsu séu viu invingêtoru“.

„Adi e diu'a se serbamu sfant'a aducere aminte a atatoru barbati de slava, cari ne au pastratu o patria dulce si frumósa!

„Astadi precum suntemu in mijloculu induoitului despotismu alu Europei si alu Asiei, se ne damu impreuna fratiésc'a ajutórea mana de unire si se dicemu cu totii;

„Traiésca Moldov'a! Traiesca Valachia! . . . Dér' invrednicésca-ne D-dieu se putemu striga intr'o di: *Traiésca Romania Unita!* Atunci, fratiloru, sórele luminei va petrunde si va imprastiá adênculu intunerecu, in care zacemu, atunci numai vomu fi ceea-ce trebue se fimu, adica fiii unei singure si puternice mosii!

„In visurile mele, infloritu se arata viitorulu Romaniei. Suntemu milióne de romani reslatiti! . . . Ce ne lipsesce cá se ajungemu unu nému tare? Unirea, numai unirea! Se traiésca unirea Romaniloru!

„Urarea si inchinarea mea este cá acést'a stralucita di, in care ne amu adunatu, cá se serbamu falnic'a umbra a lui Stefan, patronulu fapteloru maretie, acést'a di se fia si pornirea unei strinsu inclestite legari intre noi de a lucrá cu totii la ridicarea din tierana a Romaniei si de a ne trezi in sfêrsitu la glasulu eroicului seu trecutu strigandu cu totii: *Traiéca Unit'a Romania!*“

*) Cuvintele aceste sunt atestate de M. K. Epureanu in discursulu seu funebru, tienutu la inmormentarea lui Negri.

Acestu actu filantropicu fù urmatu de legea pentru libertatea pressei.

Vine apoi treptatu-treptatu o serie de legi si mesuri, care de care mai salutare si menite a imbunatati sórtea tierauiloru, a inlesni mijlócele de comunicatiune, a respandi instructiunea, a duce dreptatea in administratiune si in distribuirea justitiei, a organisá armat'a, a imbunatati sistemulu penitentiaru, in fine o multime de imbunatatiri si creatiuni noue, intre cari merita mentiune: introducerea telegrafului, infiintiarea institutelorn de bine-facere, revisuirea legiloru, asiediamentulu invetiamentului primaru, secundaru si superioru; incuragiarea literaturei si a publicatiuniloru importante etc. etc.

Este de necrediutu, D-loru, cum intr'unu timpu atàtu de scurtu s'au pututu realisá nesce reforme atàtu de mari, avendu a lupta cu prejuditiele timpului, cu greutatile iscate prin resboiulu din Crimei'a si cu atàtea intrigi urzite de dusmanii Romaniloru la umbr'a invasiuniloru si prin culisele diplomatiei!

Dér' ce nu póte unirea in credintia si sinceritetea in simtiri!

Vrednici'a lui Negri pe de o parte, ear' pe de alta aventulu nationalu alu acelei generatiuni devotate binelui publicu si pline de sperantia in triumfulu causei romane, facura, cá toti se se intreca si in zelu, si in activitate, pentru a contribui victoriosu la inlaturarea dificultatiloru si la succesulu intreprinderei de organisare si reforma. Astfelu fiacare scire despre progresele armateloru aliate in contra colosului de la Nord era salutata printr'o noua mesura, menita a destepta tiér'a si a 'i asigura esistenti'a si viitoriulu. . . . .

(Va urmá.)

Diverse.

(Concertu.) Capel'a orasianésca dirigeata de d. A. Brandner va dá Vineri séra in sal'a otelului Nr. I unu concertu, la care va debutá pentru prim'a óra nou angagiatulu Solo-violinistu d. Gustav Kaltenbrunn (din Salzburg) si Pedal-Harfenistulu d. Andreas Auer (din Nürnberg). Se voru esecutá mai numai piese noue, precum; „Visulu caletorului" pentru violoncello, harfa si orchestra de Brinley; „Serenada" pentru cornu si flauta de Tittl; „Arioa hongrois" pentru violina de Ernst; „Caprice de concerte" pentru flauta de Terschak; „Nisida-valsu" de E. Strauss; „Schweizerhaus-Rendez-vous" Polka fr. de Fahrbach; „Pariser Opernball-Tänze", valsu de Fahrbach; „Klatsch-Polka" rapede de Fahrbach; „Englisch-Horn-Solo" de Czibulka s. a. Totodata va fi esecutata si „Hor'a Sinaei" de Ventur'a de astadata cu acompaniamentu de harpa.

(Epidemi'a de versatu. Dela 27 Februariu pêna la 5 Martiu s'au bolnavitu de versatu 21 persóne, cu 6 mai puçine cá in septeman'a precedenta; au muritu cu totulu trei persóne, pre candu in septeman'a anterióra numerulu mortiloru era indoitu de mare.

(Despartiamentulu alu IX-lea) alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, intrunitu in siedinti'a tienuta in 15/27 Februariu a. c. in op.-Bradu, s'a reconstituitu, alegêndu-si de Directoru pe Rev. domnu Protopresbiteru Nicolau I. Miheltianu si de membrii in comitetu pe D-nii Sigismundu Borlea, Teodoru Popu, Nicolau Margineanu, Nicolau Hentiu, Petru Rimbasiu si Ioanu Rusu. Acestu comitetu 'si-a alesu apoi din sinulu séu, de cassariu pe Nicolau Margineanu, controloru, pe Ioanu Rusu si secretariu pe Petru Rimbasiu.

Bradu in 16 Februariu 1881.

Petru Rimbasiu
secretariu.

(Càmàtarii in Ungari'a.) Dupa diarele unguresci, in Pest'a sunt 300 de càmàtari bine cunoscuti, cari in cursulu anului trecutu au urmaritu 20,000 individi, ce datoriau cu totulu o suma d'apróре 11 millióne fl. Unulu din judecatorii dela tribunalulu de comerciu a trebuitu se'si paraseasca functiunile, fiindu declaratu falitu de mai multi càmatari; unu juristu dela ministeriulu de justitia a trebuitu asemenea se demisioneze, de vreme ce salariulu 'i era vênditu pe mai multi ani; deputatulu S. Miklos se afla intr'o positiune identica; pe diurn'a s'a de deputatu, care representa sum'a anuala de 2500 fl. sunt puse secuestre, in sum'a de 100,000 fl. D. Miklos a remonstratu. Sunt càmàtari aristocrati, cari dau pranzuri si serate si cari, imprumutandu 30,000 fl. nu se temu se ceara si se primeasca inscrisuri pentru 70,000; acesti càmàtari sunt primiti si invitati pretutindeni. O a dou'a categoria de càmàtari este aceea, care esploateaza pe functionari. Anulu 1880 arata, cà unu mare numeru de judecatori, professori, etc. au fost urmariti. A treia categoria este a advocatiloru càmàtari, cari practica camàt'a cá professiune, dér' sub o firma sociala, care 'i acopere, pentru a se pune la adapostu de consiliulu de disciplina alu advocatiloru. Unu actoru, care fusese esploatatu de unulu din acesti advocati càmàtari, si-a resbunatu intr'unu modu crudu: jucá rolulu càmàtarului in pies'a „Proletarii" si-a imitatu vocea, gesturile si pêna chiaru si o imperfectiune fisica a camatarului. Toti spectatorii au recunoscutu pe advocatulu càmàtaru. Grosulu batalionului càmatariloru e formatu de „agenti", cari operéza in micu pe socoteal'a altora; cifr'a afaceriloru loru, cari se intindu preste tóta tiér'a, se urca la sute de millióne. („T. R.")

(O femea cununata de 24 ori.) — Intr'unu districtu alu Indiei, Minesota, esiste o femea, anume Chipava, care in acestu momentu e maritata cu alu 24-lea barbatu. Acestu alu douedieci si patrulea este doctoru. Ceea ce este mai curiosu e, cà este inca tenera si frumósa. La alu trei-diecilea anu deja se maritase de 17 ori. In timpu de 5 ani ea avù 7 barbati, cu cari, numai cu unulu traì unu anu si jumetate; cu ceilalti numai càteva luni. Cu toti acestia s'a cununatu in regula, atàtu la oficerulu starei civile, càtu si la biserica. Omenii din orásiu 'i-a datu numele de mirésa betrana, càci are se imbetranésca punendu intr'una cununele pe capu. „Dem."

(Asupra literaturei populare romane,) a aparutu unu interesantu studiu alu lui Gaster asupra „Snóveloru si Povesteloru", adunate din gur'a poporului de unu culegêtoru tipografu (P. Ispirescu), studiu aparutu mai lunile trecute in No. 10 alu revistei germane: „Litteraturblatt für germ. und roman. Philologie. In alte dóue numere ale revistei germane, numite mai susu, si inainte de articululu d-lui Gaster, d-lu de Cihac a publicatu o discusiune asupra operei d-lui Hàsdeu: „Cuvinte din Betrani." — D-lu Ferd. Bender continua studiele asupra literaturei populare macedonene. De rêndulu acest'a, d-lu Bender publica in „Magazinulu" din Lipsc'a (No. 3 din 15 Ianuariu) o poveste inedita „Seraculu si sierpele," plina de frumsétiele inerinti creatiuniloru populare.

(„Binele Publiu.")

(Multiamita publica.) Cu ocasiunea balului arangiatu in 19/31 Octobre 1880 in favorulu bibliotecei gimnasiului rom. gr. ort. din Bradu, au binevoitu a contribui urmatorii pl. t. D-nii si D-ne: din Bradu: Nic. I. Miheltianu, Georgiu Parau, Const. Costinu, Stef. Albu, P. Rimbasiu, Körmendy Gy. Szakáts István, G. Gavrilla, Höring Pál, Lásár László, Aronu Feieru, Kováts Iulcsá, Nic. Olariu, Candinu Bogdanu, G. Imperatu, G. Iula, I. Cutênu, Michailu Dirm'a, Hargeshaimer Lajos, G. Secareanu si I. Luc'a càte 2 fl. Nic. Margineanu, I. Germanu, Vilmos Sándor, Lazaru Perianu, Darvas Iános, Wittmayer si László István càte 1 fl.; Ribitia: Lazaru Comsia si Ioanu Loos càte 2 fl. Karácsony Sándor jun. si Avr. Mihutiu càte 1 fl.; din Cristiori: Lad. Popu si I. Perianu càte 2 fl. P. Botá 1 fl. Rovin'a: Sim Groz'a si I. Campénu càte 1 fl.; Mihaleni: Aug. Onitiu 2 fl., N. Bedea 1 fl.; Bucesiu: G. Musiescu 2 fl., I. Bireu 1 fl.; Abrudu: D-na Batiu 2 fl., Iust. Filipu 1 fl.; Halmagiu: Isidor Mendel 3 fl., Nic. Joldea 2 fl.; Sibiiu Fr. Ullain 3 fl.; Siesuri: G. Glavá 3 fl.; Baitia: G. Bardosi 2 fl. I. Costinu 1 fl.; Cebea: I. Iurcá 1 fl.; Ormindea: Sim. Bacilla si G. Ignatonu càte 1 fl.; Bucuresci; G. Irimie 1 fl. Bulzesci: I. Alb'a 1 fl.; Zdrapti: Ioachimu Comsi'a 1 fl.; Grohotu: Nic. Fulea 1 fl.; Mestécanu: Teod. Simedrea 1 fl.; Dealulu-mare: Aronu Suciu 1 fl.; Luncoiu: Ioanu Romanu si Nic. Fugata càte 1 fl.; Huniadór'a: Meichailu Bontescu adv. 1 fl.; Venitulu totatu a fostu 97 fl., din cari, detragendu-se spesele de 40 fl. 61 cr. resulta unu venitu curatu de 47 fl. 39 cr.

Subscrisii 'si esprima profunda multiamita generosiloru contribuitori susamintiti pentru ofertele si respective pentru cà ne-au onoratu cu presenti'a la balu.

Asemenea 'si esprima multiamit'a si D-lui conducétoriu alu Calusieriloru Michailu Rimbasiu si la toti consoçii lui, cari fiindu provocati din partea subscrisiloru; nu au intardiatu a veni dela Huniadóra la Bradu (49 chilometrii), pentru de a delectá si animá publiculu de aici prin jocurile fórte bine produse „Calusieriulu si Batut'a, inbracati in costume nationali, ce le au adusu cu densii.

Bradu in 10 Februariu 1881.

Rimbasiu; Germanu
arangeri.

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 9 Martiu st. n. 1881.

Rent'a de auru ungara	111.50	Imprumutulu cu premiu ung. . . .	113.—
Imprumutulu cailoru ferate ungare . .	128 —	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	108.40
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	85.40	Rent'a de harthia aust.	75.90
dto. (II-a emissiune)	102.30	„ de argintu „ .	75.90
dto. (III-a emissiune)	87.75	„ de auru „	90.—
Bonuri rurale ungare	96.25	Losurile din 1860 .	129.75
dto. cu cl. de sortare	95.—	Actiunile bancei austr.-ungare . . .	814.—
Bonuri rurale Banat-Timis. . . .	96.—	„ bancei de creditu ungare . . .	263 50
dto. cu cl. de sortare	93.75	„ bancei de creditu austriace . . .	288.20
Bonuri rurale transilvane	95 —	Argintulu . . .	—.—
„ croato-slav. . .	96.—	Galbini imperatesci .	5.53
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung. . .	94.25	Napoleond'ori . .	9.28$^1/_2$
		Marci 100 imp. germ. .	57.20
		Londr'a. . . .	117.45

Cursulu de Bucuresci
dela 23 Februariu / 7 Martiu 1881.

Valori	Scadenti'a Cupóneloru	Cumpera	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Ort.	81.—	82.—
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	92.$^1/_2$	92.$^1/_2$
8% Oblig. domeniale 1871 .	1 Ian. 1 Iul.	104.—	104.$^3/_4$
6% Oblig. càiloru fer. rom.	1 Iuliu	—.—	—.—
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	101.$^1/_2$	102.$^1/_2$
7% „ „ urbane	idem	95.$^1/_2$	96.$^1/_2$
8% Imprum. municipalu . .	idem	101.$^1/_2$	102.$^1/_2$
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobênda 10 lei). . .	1 Maiu 1 Nov.	202.—	206.—
Losuri municipale (20 lei) . .	cu premie	27.—	28.—
Act. Bancei Nationale rom. . .	1 Ian. 1 Iul.	560.—	568.—
Auru contra argintu		101.—	101.$^1/_4$
Auru contra bilete hipotec. .		101.—	101.$^1/_4$
Auru contra bil. de Banca nat.		101.—	101.$^1/_4$
Florini Val. Austr.		214.$^1/_2$	215.$^1/_2$

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henricu.